

EDITORIAL

El protagonisme de la societat civil

L'estiu valencià s'ha inaugurat en dos fatallitats, una d'elles mes general i que es prolonga des de fa temps: la desastrosa situació econòmica; l'atra, de caracter ecològic i patrimonial: els incendis que han arrasat prop de 50.000 hectàrees de munts i boscs valencians.

Els devastadors incendis que començaren en **Cortes** i en **Andilla**, producte de dos gravíssimes imprudències, han vingut a posar en qüestió la vigilància, la prevenció, les dotacions i els protocols d'actuació d'una Administració i un Govern que s'han vist desbordats per unes flames que han acabat en una riquesa que no es recuperarà, com a mínim, fins que no transcorreguen mes de trenta o quaranta anys.

Molts no podem explicar-nos encara com no ha pogut actuar-se d'una manera mes eficient, ni tampoc nos podem explicar la falta de trellat, de sensibilitat i de civisme que duen ad estes imprudències temeraries en l'època estival, tan delicada per a la vegetació valenciana. Lo pitjor de tot es que ademes estos incendis s'han cobrat una vida humana, absolutament irremplaçable.

Ara, a banda de depurar possibles responsabilitats, entenem que açò es un avís del perill de continuar en mes retalls econòmics que mermen la vigilància dels nostres espais naturals, i entenem que sobren les lamentacions i les accions que no comporten una millora en les futures actuacions. Hem de conseguir ser capaços d'educar i conscienciar a la societat tota. Els parages naturals, les serres, les arees boscoses..., son nostres, i com a tals hem de cuidar-los, igual que fariem respecte del nostre ser o objecte mes preciat. Independentment de l'actuació de l'Administració, de les inversions que puga o no fer en estes zones, la **societat civil** ha de manifestar-se, de fer-se present en situacions tan greus com la present. En esta línia ya s'han activat iniciatives ciutadanes, com la de la **Plataforma ECO** de la **Plataforma Jovenil Valencianista**, que ha començat a organitzar grups de voluntaris per a treballar en les tasques de neteja i reforestació. El **Rogle Constantí Llobart** vol felicitar a la PJV per esta iniciativa i oferir la seua cooperació en lo que puga ajudar; començant per animar als nostres lectors a col·laborar en esta campanya, per a lo qual poden contactar en la Plataforma ECO per mig del seu correu:

eco@pjvalencianista.org.

l'enmig de tot açò, l'economia cotinúa portant-nos d'esglai en esglai: a les classes mitges les fa cada dia mes pobres, i als mes pobres els aboca a la misèria.

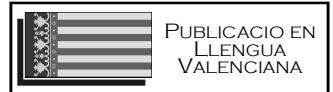
Per lo que fa al cas valencià, des dels inicis de la debacle no deixa de ser irritant recordar la forma en que els mijos de comunicació insistentment senyalaven a **Bancaixa** practicamente com la culpable de la crisi de la nova entitat, **Bankia**. Ara ya sabem que el clot de **Caja Madrid** deixava en poca cosa el de l'entitat valenciana. Lo qual no significa, en absolut, exculpar als responsables de la ruïna d'esta.

El **Banc de Valencia** no està en millor situació, i la **CAM** (en l'afonament de la qual, sorprenentment, no pareix que haja tingut res que vore **José Luís Olivas**), es troba en proces de liquidació, en lo que açò comporta de perdua total dels aforros i les inversions de molts dels nostres conciutadans.

I ara que podem alegrar-nos de que els responsables del desastre de Bankia, i especialment de Bancaixa, a dia de hui estiguen imputats per una llarga llista d'acusacions i de possibles delictes, al mateix temps hem de lamentar-nos perque, a conte d'açò, una atra volta involuntariament i injustament la nostra societat torna a estar en el punt de mira per fets tan deplorables com les malversacions, les operacions fraudulentas, la nefasta gestió i l'empobriment general.

De nou reclamem el protagonisme que ha de tindre la **societat civil**, que siga mes exigent i que acabe "desterrant" a tota esta gent capaç de jugar en els aforros dels demes, en les ilusions ultimes de tants i tants pensionistes i en les possibilitats de la classe treballadora, que nomes volia millorar el seu estatus, volent fer produir lo que havia guanyat en el seu esforç.

Que no s'haja de tornar a arribar ad estes situacions en les que el mal ya està fet i nomes queda confiar en que la **Justicia** senyale als culpables. S'ha de començar abans i no deixar fer a un carrec public durant anys per a acabar portant-lo davant d'un tribunal a que defenga la seua honradesa. L'honradesa s'ha de demostrar un dia i un altre, i qui no actue aixina que es retire de la vida pública i a reforestar, pero de sol a sol, per a que sapia lo que costa de guanyar un jornal de misèria.

LA CITA

Les desgracies, a l'igual que la fortuna, nomes amiben quan les hem buscades en els nostres actes.

Confuci

SUMARI

- 1
▪ EDITORIAL: **EL PROTAGONISME DE LA SOCIETAT CIVIL**
- 2
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
▪ BIOGRAFIA: **EL CRONISTE I HISTORIADOR ROC CHABÀS LLORENS**
- 3
▪ FRUITES, VERDURES I HORTALICES (LXV): **PARLEM DE LA REMOLACHA**
▪ RESENYA BIBLIOGRAFICA: **CONSENS PER AL FUTUR**
▪ PRESENTACIO DE **CONSENS PER AL FUTUR** I DE CONVENCIO VALENCIANISTA
▪ TROBADA EN AGRES
- 4
▪ PASSATEMPS
▪ RONDALLA: **EL LLENYATER HONRAT**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada articulo te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Negar-se a fer fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts es una opció perfectament comprensible, clarament respectable, certament raonable, pero sobre tot ¡SON GANES DE FER LA PUNYETA!
(Perdo, se m'ha escapat. Es la calor, que m'altera.)

ACTIVITATS CULTURALS JULIOL-AGOST DE 2012

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

PJV (Plataforma Jovenil Valencianista)
Tel: 697 298 313
www.pjvalencianista.org
info@pjvalencianista.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

Del **3 Juliol** al **10 Agost**

AULA D'HUMANITATS I CIÈNCIES-RACV

- **XIV Seminari d'Art Prehistòric.** (Hotel *Tres Anclas*. Plaça de Gandia, 3 a 5 juliol). Només ponents i becariis.
 - **XXVIII Seminari de Llengües i Epigrafia Antiques** (Hotel *Tres Anclas*. Plaça de Gandia, 10 a 12 juliol). Només ponents i becariis.
 - **XXXIII Curs d'Historia Valenciana** (Foment d'Agricultura, Indústria i Comerç de Gandia, 16 a 27 juliol). Entrada lliure.
 - **VII Curs de Ciències** (Hotel *Tres Anclas*. Plaça de Gandia, 6 a 10 agost). Entrada lliure.
- +Info: **RACV**

8 Juliol (dumenge) Restaurant "El Chispa". Canet d'En Berenguer

DINAR DEL MIG ANY
+Info: **Aellva**

9 Juliol (dilluns) 19:45 h. Seu de l'Aellva.
TERTULIA-TALLER DE PROSA
Llegiran: Joan Carles Micó i Elena Casa
+Info: **Aellva**

Del **9 al 12 Agost** Teulada-Moraira
ALBERC LUDIC I FORMATIU
Preu: Socis: 12 €. No socis: 20 € (Inclou pensió completa)
+Info: **PJV**

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 Valencia ciutat
Telefon: 617 030 370
rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com,
www.cardonavives.com,
www.pjvalencianista.org i
www.accirov.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els números que es publiquen durant l'any. Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agrats. El nostre número de conte, en **Ruralcaixa**, es:

3082 1222 81 4622492421

BIOGRAFIA

M^aA.M.C.

El cronista i historiador Roc Chabàs Llorens

enguany es complix el centenari de la mort del prestigiós cronista i historiador denier **Roc Chabàs Llorens**, nascut en 1844 i fallit en 1912, ocasió que ha mereixut diversos homenajes en la seua **Denia** natal i per part de la **RACV**, de la que es pot considerar promotor. Ell supón un referent de l'historiografia moderna valenciana i de l'Intel·lectualitat catòlica del seu temps.

De fonda vocació religiosa, ingressà en el **Seminari de Valencia** als catorze anys per a cursar els estudis eclesiàstics, arribant a ser **Doctor en Teologia**. El primer ministeri pastoral que se li va encomanar va ser la coadjutoria de la parroquia de Denia, en 1868. Allí realitzaria també les seues primeres investigacions històriques i arqueològiques i publicarà *Historia de Denia* (1874 - 1876), *El sepulcro de Severina* i *Datos biográficos del Venerable Pedro Esteve*. En els seus propis mijos, en 1886

ROC CHABÀS LLORENS

fundaria la revista **El Archivo**, que s'editaria fins a 1895 i, estant encara en la seua vila natal, rebria el nomenament de membre corresponent de la **Real Academia de la Historia** i de **Cronista Oficial de la Provincia d'Alacant**, en 1887.

Despuix d'haver oposat, sense èxit, a la canongia de la Colegiata d'Alacant i de la Catedral de Saragossa, en el recolzament de **Canovas del Castillo** (President del Consell de Ministres) obtingue una canongia de gràcia en la **Seu de Valencia**, en gener de 1891.

El Capítol li impongue la càrrega d'arxiver i, com a tal, va centrar la seua labor -a la que dedicà tota sa vida- en l'organització i catalogació documental del **Archiu Catedralici** i el de la **Diocesis Valentina**, la situació dels quals era de total deixadea. L'activitat que desplegà a partir d'eixe moment es immensa i fructificà en publicacions que han segut estudis bàsics per a l'historiografia de Valencia, començant pel de la fundació de la ciutat, *La fundación de Valencia y la introducción en ella del cristianismo*, al que seguirien el dels orígens dels regadius en l'obra *La distribución de las aguas en 1244 y donación del término de Gandía por D. Jaime I*. També parlà del dret foral, en la *Génesis del derecho foral valenciano*,

i inclús tractà un tema polemic com era el que desenvol·là en *Los mozárabes valencianos*. No es conformà en esta temàtica i abordà diferents estudis d'obres artístiques valencianes (arquitectura, pintura, escultura) totes elles referides a la Seu de Valencia. El total de la seua producció com a investigador alcança uns 120 títols.

En l'obra de vertent eclesiàstica destaca el *Episcopologio valentino*, en la qual pretengue escriure una història eclesiàstica de la **Archidiocesis de Valencia**, per mig de la biografia dels prelats, que quedà inconclusa. Unes altres obres religioses estigueren dedicades al desenvol·ll de l'història de l'Església, l'evangelisació, l'Instrucció dels moriscs en la doctrina cristiana o l'organització interna del clero. De l'obra de **Jaume Roig**, *L'Espill*, publicaria una versió crítica.

Home d'alt nivell cultural i gran mamprenedor, va ser un dels iniciadors dels **Congressos d'Historia de la**

Corona d'Aragó, organitzador de tertulies d'intel·lectuals en el propi domicili, a on tenia una important biblioteca, emulant a les que ell havia conegut en la casa de **Serrano Morales**. Estos encontres podrien considerar-se com l'orige del **Centro de Cultura Valenciano**, idea que, despuix de la seua mort, feu realitat, en 1915, **Josep Martínez Aloy**, en qui Roc Chabàs havia col·laborat molt estretament durant el temps que els dos estigueren en la Secció d'Historia de **Lo Rat Penat**. En esta entitat ocupà, ademés, la direcció d'unes altres seccions, com la de Lliteratura, -des de la que organitzaria en el llingüiste alema **Hadwiger** una conferència sobre filologia valenciana-, o les de Publicacions, Folclor, Arqueologia..., per mig de les quals no deixà de difondre i promoure les tradicions i la cultura valenciana.

Fon un assidu participant en les excursions culturals que s'organitzaven des d'esta entitat, a les que acodiaven personatges socialment molt rellevants, i en les que s'aprofitava per a anar fent inventari de totes les riqueses artístiques e històriques que se conservaven en les diferents localitats del Regne de Valencia. Sent president de **Lo Rat Penat** **Lleopold Trenor**, se li va encomanar la direcció de la **Escola d'Estudis Valencians**, organisme de nova creació.

Parlem de la remolacha

La remolacha és una planta herbàcea que pertany a la família de les **quenopodiàcees**, i al gènere **Beta**. Dins de l'ample palmito de varietats d'este gènere, la remolacha d'horta o de cuina és diferent a la sucrera o de forrage que s'utilisa com aliment per al ganado i, obviament, per a obtindre sucre. L'única en importància econòmica, i de la qual deriven totes les demés varietats hortícoles, és la **Beta vulgaris**. El seu cultiu, antiquíssim, està constatat des del segle II abans de Crist. Les varietats més característiques són: **Rabidus**, **Roja cilíndrica**, **Roja Detroit**, **Globo negra redona**, **Roja globo**, **Roja plana d'Egipte** i **Plato d'Egipte**.

La remolacha per a consum humà, que és la que ací nos interessa, és una **raïl** casi esfèrica de forma globosa, plana o allargada, d'un color roig intens, casi fosc; per la part de dalt acaba en un coll estret del qual sorgix un fullage molt aparent, de presència erta i de color vert intens, entreverat de rogenç: unes fulles grans i carnoses que afigen al fruit una major vistositat. D'escàs contingut vitamínic, és l'hortalisa més rica en **hidrats de carbono**, puix encara després de cuita n'ofereix entre el 8 i el 10%; conté una bona proporció de proteïnes, aixina com sals minerals, ferro i calci; el seu poder calòric és sensiblement major que el de qualsevol altra verdura. Es pot afirmar, sense lloc a dubte, que la remolacha roja de taula és una hortalisa altament nutritiva i refrescant.

La principal **utilitat culinària** d'esta important raïl la té una vegada cuïta, puix que la seua carn es fa blaneta i resulta una delícia com a aperitiu en una pixca d'oli, sal i vinagre; igualment en diferents ensalades, mesclada en uns altres vegetals, i especialment en la preparació de l'ensalada russa, a la qual la seua presència li dona un espectacular atractiu per la pinzellada rogenca en contrast en la seua blancor. En **Centre-Europa** és molt apreciada i se la mengen al natural, fresqueta i al gust en sal.

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.
Convencio Valencianista.Valencianisme2012
Consens per al futur
Mosseguello C.B., Valencia, 2012
(128 pàgines)

Consens per al futur es una publicació que arreplega el **Document Marc** aprovat per la **Convencio Valencianista. Valencianisme2012** el 21 d'abril de 2012 en la ciutat de Valencia.

L'edició incorpora un **Preambul** que explica la manera en que sorgí –i se desenrollà– l'idea d'abordar tota una serie de plantejaments que superaren els mes habituals del valencianisme –els signes identitaris–, per a posicionar-se en temes cívics, socials, culturals i inclús d'organització territorial i política, sense desatendre aquells. L'objectiu era deixar arrere també vells desencontres i buscar la manera de recuperar presència en la societat valenciana.

El llibre que recomanem inclou informació complementària, que no per això es manco important, com son els discursos d'inauguració i clausura de la Convencio i les estadístiques relatives a la participació.

Esta guia, que vol ser el **Document Marc**, hauria de ser llegida per qualsevol valencianista/a, perquè ningú deu quedar al marge d'este consens conseguit per gents dels mes diferents àmbits i llocs de la societat valenciana. Es podra estar mes o manco d'acort en el seu contingut, i es pot considerar que **Consens per al futur** no dona totes les solucions per a la nostra societat, però sí que es un primer pas d'uns altres que es deuen pegar en el mateix esperit: treballar per a aconseguir un futur mes autènticament nostre.

Presentacio de *Consens per al futur* i de Convencio Valencianista

El passat 28 de juny es presentà **Consens per al futur**, el llibre que arreplega el Document Marc aprovat el 21 d'abril pels assistents a la Convencio Valencianista.Valencianisme2012 (del qual es dona informació en la ressenya que se publica en esta mateixa pagina).

En el mateix acte se presentà la nova entitat civico-social sorgida de la propia dinamica de la convencio i que manté el mateix nom: **Convencio Valencianista**. Des d'ella es preten actuar en quatre camps principals: social, cultural, economic i politic. S'ha considerat de vital importancia la creacio d'un area de formacio que interactue i interrelacione les diferents arees.

En estos moments s'està perfilant el programa de les actuacions que s'iniciaran el proximo setembre.

Est acte de presentacio fon un exit de participacio, en mes d'un centenar d'assistents, dels quals un numero important ompliren la fulla d'alta de soci en la que senyalaren l'àmbit en el qual volen col·laborar.

Per a mes informació sobre la nova associació pot contactar per mig del telefon: **622 879 341** o del correu: **info@valencianisme2012.com**.

DOS INSTANTANEEES DE L'ACTE

Trobada en Agres

Un grup de casi trenta persones compartiren una jornada ludica en la localitat d'Agres. L'activitat estigue organizada pel **Rogle Constanti Llombart** en col·laboracio en la Comissio organizardora de la **Convencio Valencianista.Valencianisme2012**.

Els mes atrevits aprofitaren el mati per a pujar al cim del **Teix** i, a banda de fruit del paisatge que s'ofereix des d'este punt de la **Serra Mariola**, es detingueren a contemplar les dos neveres construïdes en el segle XVIII en les proximitats d'este cim. Per cert, comprovarem que la **Cava Gran**, una construcció espectacular, es troba en fase de restauracio, però nos quedà el regust agrejolç de que les obres donaven l'impressió d'estar parades des de fea temps.

En acabar el dinar a l'ombra del **Santuari-Convenc de Santa Maria**, tinguerem l'oportunitat de visitar-lo. La guia local nos feu una ampla explicació sobre l'advocació, el proces de construcció, les interessants romeries que partixen de les diferents localitats de la comarca, i els rics tesors ceràmics que conserva.

ALGUNES DELS PARTICIPANTS DAVANT DEL FAMOS RETAULE DE L'INCENDI D'ALACANT

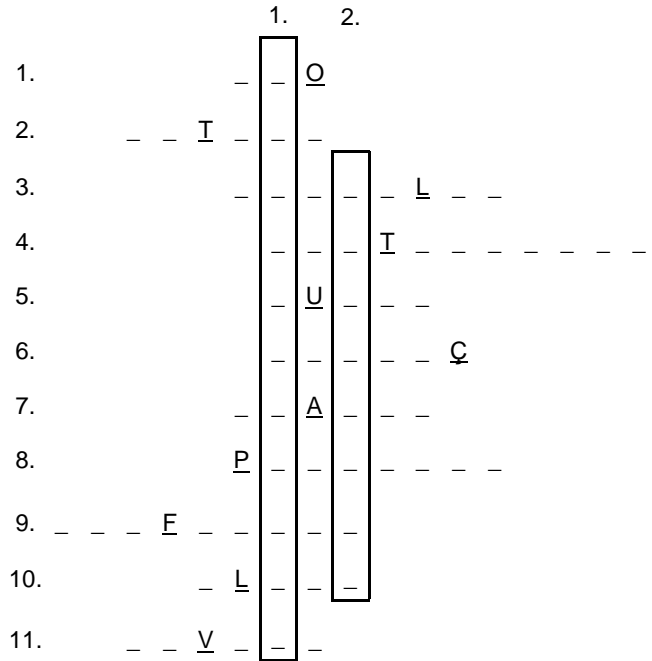
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Estat en el que una cosa ha arribat a la seua madurea o perfeccio, com per exemple una fruita. Grau adequat d'humitat de les terres per a poder sembrar.
2. Fet d'arribar tart, o de que una cosa vaja mes espai.
3. Utensili de ferro, en forma de reixeta, que s'utilisa per a posar al foc els diferents aliments que se van a torrar. En plural.
4. Dona encarregada de l'educacio d'u o mes chiquets d'una familia en la casa d'esta.
5. Unir, lligar o subjectar una cosa o varies per mig de lligadures o nucs.
6. Aigua congelada que cau dels nuvols en molta força i en forma de pedra, de grossor variable.
7. Lluminositat, claritat.
8. Silex que fa purnes quan es colpeja en una atra pedra i que s'utilisa per a encendre l'esca en la mistera, la carrega de les armes, etc.
9. Congregacio o associacio de persones devotes que realisen accions de caracter religios, com oferir cult a un sant, desfilades en processons, etc.
10. Accio o acte per mig del qual s'elogia ad alguna persona o cosa.
11. Se diu de la persona que sent molta por o que carix de valor davant de qualsevol perill.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS:

1. Posar en filera o en llinea recta una serie de persones o coses.
2. Trencar o fer trossos una cosa de poca consistencia, com per exemple un paper o un teixit, tirant d'una part d'ella o dels dos extrems en sentit contrari.

RONDALLA

M^aA.M.C.

El llenyater honrat

Se conta que un dia hi havia un **lleyater** que tornava a sa casa despres d'una jornada molt dura de treball. Al creuar el riu per un pontet se li caigues a l'aigua l'**astral** que portava en les mans. Llavors començà a llamentarse tristament: "¿Cóm me guanyare el **sustent** ara que no tinc la ferramenta?"

A l' instant, ioh,

maravella!, una bella **nimfa** apareixia damunt de les aigües.

-iBon home, esperel, yo li la porte -li digue al **lleyater**.

Se **sumergi** en la corrent i poc despres reapareixia en una **astral** d'or entre les mans. L'home li digue que no era la seua. Per segona volta s'**afonà** en l'aigua i ara aparegue en una **astral** de plata. L'home tornà a dir-li que no era la seua.

Per tercera volta la **nimfa** s'**escabuçà** i per fi reaparegue en l'**astral** de ferro.

-iOh, gracies! iEixa es la meual -exclamà el **lleyater**, i la **nimfa** li la donà a l'home que molt content se n'anava.

-iEspere, no se'n vaja! -el cridà-. Per ser honrat i preferir la pobrea a la mentira, se mereix un premi. Tinga, agarre-les, yo li regale les atres dos.

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana d'una rondalla treta de "El contacuentos" de www.terra.es

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Astral/ estral: Ferramenta de tall composta per un manec de fusta a on va emmanegada una fulla ampla d'acer o ferro en el tall convex. Existixen diverses formes i tamanys segons el seu us.

Escabuçà (s') de **escabuçar-se:** Llançar-se a l'aigua de cap.

Lleyater/ lleyador: Ofici de la persona que treballa tallant llenya o venent-la.

Nimfa/ondina: Donzella mitologica, di-

vinitat de les aigües, boscs, montanyes...

Sumergi de sumergir /afonar /sumir/ escabuçar: Introduir per complet alguna cosa dins d'un liquid.

Sustent/ aliment/ manutencio: Conjunt de coses necessaries per a viure.

Solucio:

Verticals: 1. ARRINGLERAR 2. ESGARRAR 10. LLAOR 11. COVART

I RECORDA...La nostra primera paraula es **arringlerar**. L'accio i efecte d'arringlerar o arringlerar-se es un **arringlerament**. Se diu **arringlerat** a lo que està posat en filera o en ringlera. Es **arringlerador** allo o aquell que arringlera. Eix. *Els soldats, perfectament arringlerats, esperaven al sargent.*
La nostra segona paraula es **esgarrar**. Està **esgarrat** allo que està trencat a trossos. Un **esgarro** es el trencament que se produix en una cosa a l'esgarrar-se. L'accio i efecte d'esgarrar o esgarrar-se es un **esgarrament**. Es **esgarrador** aquell que esgarra. Eix. *Botant la reixa m'he enganchat els pantalons i m'he fet un esgarro.*